

[ชาวเลราไย : ดร.อรุณรัตน์ สรรเพ็ชร](#)

ย

ชาวเลบ้านราไย

อรุณรัตน์ สรรเพ็ชร

รวบรวม

ที่ตั้งและอาณาเขตของตำบลราไย

ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองภูเก็ต ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองภูเก็ต 11 กิโลเมตร ตำบลราไยมีพื้นที่ประมาณ 38 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 23,750 ไร่) เป็นพื้นที่บนเกาะภูเก็ตประมาณ 23 ตารางกิโลเมตร และเป็นพื้นที่บนเกาะต่าง ๆ อีก 10 เกาะ ประมาณ 15 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือจด ตำบลฉลอง อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

ทิศตะวันตกจด ตำบลกะรน อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต และทะเลอันดามัน

ทิศตะวันออกจดอ่าวฉลอง ทะเลอันดามัน

ทิศใต้จดทะเลอันดามัน

ประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านโนนหวาน (1,720 คน)

หมู่ที่ 2 บ้านราไย (3,569 คน)

หมู่ 3 บ้านเกาะโหลน (พื้นที่เกาะบริวารทั้งหมด) (339 คน)

หมู่ 4 บ้านบางคณสี (1,637 คน)

หมู่ 5 บ้านบางคณสี (1,637 คน)

หมู่ 6 บ้านแหลมพรหมเทพ (1,904 คน)

หมู่ 7 บ้านไสยวนย (2,977 คน)

ชาวเลบ้านราไวย์

ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

ประวัติความเป็นมา

จังหวัดภูเก็ตมีชุมชนหลายเชื้อชาติ ภาษา มีชนชาติปะปนกันอยู่หลายเผ่าพันธุ์ ทำให้ภูเก็ตมีขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งการแต่งงาน การเกิด การตาย การแต่งกาย สถาปัตยกรรมบ้านเรือนที่มีรูปแบบผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมและศิลปกรรมหลายเชื้อชาติ และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้

ชาวเลรุ่นบรรพบุรุษอพยพมาจากหลายแหล่งเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยทำกินกับทะเลและป่าบนบกสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน งานวิจัยหลายแหล่งประมวลได้ว่าชาวเลอยู่ในเกาะภูเก็ตมานานย ในทะเบียนบ้านของชาวเล เลขที่ 38 ต.ราไวย์ พบว่า นางเปลื้อง เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2445 หากมีอายุถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) จะมีอายุถึง 117 ปี และเมื่อโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2456

ก็มีนักเรียนจากชุมชนไทยใหม่เข้าเรียนที่โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ตั้งแต่ พ.ศ.2482 เป็นต้นมา

มีหลักฐานเก่าแก่ที่ยืนยันความเป็นชุมชนดั้งเดิมว่ามีชาวอุรักลาไวย์อยู่อาศัย เช่น หลักฐานทะเบียนบ้านที่ระบุปีเกิดชาวเล พ.ศ. 2445 บัตรประชาชนปี พ.ศ. 2477 และพ.ศ. 2479 หลุมฝังศพของหัวหน้าเผ่า ป่าช้า ต้นมะพร้าวเก่าแก่ วัดสว่างอารมณ์ และโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์

ในปี พ.ศ. 2502 ในหลวงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรชุมชนชาวเลหาดราไวย์ มีบ้านชาวเลอาศัยอยู่ประมาณ 40 ครัวเรือน และจากการตรวจสอบอายุของซากกระดูก

ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ชาวเลเดินทางไปมาระหว่างหาดราไวย์กับเกาะเฮ เพื่อไปปลูกข้าวไร่ และทำสวน และมีชาวเลบางส่วนอยู่ที่นั่นอย่างถาวรจนเป็นชุมชนใหญ่เพราะมีอาหารอุดมสมบูรณ์ มีช่วงหนึ่งที่เกิดโรคอหิวาต์ระบาคคนตายมาก จึงย้ายกลับไปอยู่เกาะสิเหร่และหาดราไวย์ตามเดิม จนหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ย เมื่อปี พ.ศ.2557 มีการขุดพบโครงกระดูกบริเวณชุมชนชาวเลที่หาดราไวย์ ย ย ได้ตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอกระดูกบรรพบุรุษชาวเลที่ขุดพบ และเมื่อนำดีเอ็นเอจากกระดูกที่พบไปเปรียบเทียบกับผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ย ผลออกมาว่ามีดีเอ็นเอที่สัมพันธ์กับผู้สูงอายุกลุ่มหนึ่งในชุมชน จากการศึกษาผู้นำและสภาแทรกตระกูลของคนในชุมชนพบว่า สามารถโยงใยย้อนกลับไปได้ถึง 7 ชั่วอายุคน ซึ่งหลายคนยังมีหลุมฝังศพอยู่ที่สุสาน ยืนยันให้เห็นว่าชุมชนได้อยู่สืบต่อกันมานานนับร้อยปี

ข้อมูลทางโบราณคดีพบหลักฐานเครื่องเซ่นไหว้ตามพิธีกรรมของชาวเล เช่น เปลือกหอยสวยงาม ซึ่งปกติไม่ได้พบหอยเหล่านี้ในบริเวณนี้ สอดคล้องกับพิธีกรรมฝังศพของชาวเลที่มักนำเปลือกหอยฝังรวมกับศพ ด้วยความเชื่อว่าดวงวิญญาณของบรรพบุรุษชาวเลมีความผูกพันหรือมีวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงกับท้องทะเล

ชื่อราไวย์ มีความหมายว่า เบ็ดราไวย์ ซึ่งเป็นเบ็ดชนิดหนึ่งที่ชาวเลเคยใช้ในการประกอบอาชีพหาปลา หรืออีกความหมายหนึ่งคือ ทะเล

ชุมชนชาวเลราไวย์ มีชาวเล 2 กลุ่ม อาศัยอยู่ได้แก่ กลุ่มอุรักลาไวย์ และกลุ่มมอแกน (มาซิง,สิงห์)

กลุ่มอุรักลาไวย์

ย ชาวเลกลุ่มนี้เชื่อว่าบรรพบุรุษของตน อพยพมาจากหมู่เกาะในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย มาอาศัยอยู่ตามหมู่เกาะต่าง ๆ ได้แก่ เกาะเฮ เกาะบอน และแหลมกา จ.ภูเก็ต ต่อมาย้ายมาอยู่ที่บริเวณหาดราไวย์ ย จ.ภูเก็ต มีชีวิตผูกพันอยู่กับทะเล มีการเรียนรู้ สังคมประสพภรณ์ ดันรนเพื่อความอยู่รอด จนเกิดความชำนาญ เป็นภูมิปัญญาจนมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น

กลุ่มมอแกน (มาซิง,สิงห์)ย

ย ชาวเลกลุ่มนี้เชื่อว่า บรรพบุรุษของตนย อาศัยอยู่ในประเทศแถบพม่า บริเวณเกาะสอง (วิคตอเรียพอยส์)ย ได้อพยพมาอยู่ร่วมกับกลุ่มอุรักลาไวย์ที่บริเวณหาดราไวย์ จ.ภูเก็ตย เมื่อประมาณร้อยกว่าปีมาแล้ว โดยอพยพผ่านมาทางเกาะปากจก บ้านบางลึกย ในเขตจังหวัดพังงาย ย

ภูมิปัญญาของชาวเล

ฉลาดดูอาเยนเหมือนเฒ่า (ทิศทางการไหลของกระแสน้ำ) ย การไหลของกระแสน้ำเป็นตัวกำหนดปรากฏการณ์ธรรมชาติหลายอย่าง

ชาวเลใช้การสังเกตและสืบทอดภูมิความรู้ทางเทคนิควิธีเพื่อรับมือกับธรรมชาติและปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดเพื่อการดำรงชีวิต เป็นเทคนิควิธีการในการประกอบอาชีพ

การสังเกตกระแสน้ำ เป็นภูมิปัญญาหรือความชำนาญเฉพาะตัวในการสังเกตช่วงเวลาที่น้ำลงย กระแสน้ำจะไหลจากทิศตะวันตกออกไปทิศตะวันออก โดยสลับกับช่วงเวลาน้ำขึ้น จะไหลจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออก ชาวเลจะมีประสบการณ์จากการสังเกตว่าช่วงเวลาไหนเกิดพายุ กระแสน้ำในทะเลจะไหลไปบรรจบกันเป็นสายเดี่ยวและมีความรุนแรงขึ้น โดยกระแสน้ำจะไหลไปในทิศทางเดียวกันกับที่จะเกิดพายุอยู่ประมาณ 3 - 4 วัน และนับจากนั้นไม่เกิน 3 - 7 วัน พายุจะเข้าถึงฝั่ง หรือสังเกตจากนกนางนวลท่องดำที่ปักติดจะอาศัยอยู่บริเวณทะเลนอก แต่ช่วงที่มีพายุจะบินเข้าฝั่ง

ทิศทางการไหลของน้ำจะช่วยให้ชาวเลสามารถกำหนดพื้นที่ทำมาหากิน หลีกเสี่ยงความรุนแรงของกระแสน้ำ โดยสามารถย้ายไปทำมาหากินยังอีกพื้นที่หนึ่ง เช่น ช่วงน้ำลงชาวเลที่มีความชำนาญ การเก็บหาของทะเลได้น้ำ ต้องดำน้ำด้านหลังเกาะ (ทิศตะวันตก) เพราะไม่มีกระแสน้ำเข้าช่วย ทำให้สามารถดำน้ำได้ลึกและนานได้อย่างสะดวกปลอดภัย ย เมื่อถึงช่วง น้ำขึ้น จะต้องดำน้ำด้านหน้าเกาะ(ทิศตะวันออก)เพราะจุดด้านหลังเกาะเป็นจุดที่น้ำวนกลับ (น้ำทะเลวนกลับ)

พิธีทำนํ้ามนต์ย

พิธีทำนํ้ามนต์ยขึ้นในช่วงเวลาเดียวกับที่ชาวเลอื่น ๆ ทำพิธีลอยเรือ ชาวเลกลุ่มนี้จะทำพิธีในวันขึ้น 13 ค่ำ เดือน 6 และเดือน 11 การทำพิธีเริ่มด้วยชาวเลโอรังลาโอดผู้หญิงจะช่วยกันทำขนมและคั้งเทียนให้เสร็จก่อนเวลา 16.00 นาฬิกา แล้วนำไปทำพิธีปากบางใกล้แหลมกา ส่วนเด็ก ๆ จะช่วยกันแกะสลักหุ่นเป็นภูตผีปีศาจ แล้วนำไปตั้งวางไว้ที่ประตูทางเข้าสถานที่ประกอบพิธี โต๊ะหมอละจะสวมมรด์คาถาที่ศาลาชั่วคราวกลางวง

พิธี ปักธงขาว ล้อมรอบศาลา อัญเชิญโต๊ะตามีมารับของเซ่นสรวงขณะเฝ้าก่ายานเป็นวันฟุ้งกระจายรอบศาลา ต่อจากนั้นโต๊ะหมอละก็ส่งสัญญาณแก่ชาวเล-ภักดีตจขชให้น้ำขมนมที่ใช้เซ่นไหว้แจกจ่ายกันกินโดยจะต้องกินให้หมดในสถานที่นั้น หลังจากนั้นชาวเลก็กลับไปยังหมู่บ้าน เมื่อกลับถึงหมู่บ้านชาวเลผู้ชายจะช่วยกันแบกโองไปวางไว้กลางลานหมู่บ้าน และช่วยกันต้มน้ำใสจนเต็ม ต่อจากนั้นนำจานใส่เทียนและมะกรูดมาวางไว้หน้าโต๊ะหมอละ โต๊ะหมอละจะทำพิธีประกอบอัญเชิญโต๊ะตามีมาเป็นประธานด้วยการอัญเชิญเป็นทำนองเพลงโบราณ ขณะเดียวกันจะมีชาวเลบางคนตีรำมะนาประกอบการทำพิธีด้วย เมื่อถึงเวลาเที่ยงคืนโต๊ะหมอละจะนำเทียนและมะกรูดไปยังโองน้ำผ่านมะกรูดและบีบน้ำมะกรูดลงในโองน้ำทุกโอง ส่วนชาวเลหนุ่มสาวจะมีการเต้นรำร้องเงิงไปจนกระทั่งถึงเวลา 5.00 นาฬิกา ของวันขึ้น 14 ค่ำ (แต่ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงจากการเต้นร้องเงิงเป็นรำวง) แล้วทุกคนจะไปอาบน้ำที่โองน้ำของตนกลางลานพิธี เมื่ออาบน้ำเสร็จก็ถือว่าเสร็จสิ้นการประกอบพิธี

ความเชื่อ

น้ำตาปลาพยุ

ชาวเลมีความเชื่อเรื่องพะยูนหรือคุณหญิง ซึ่งเป็นสัตว์ที่นักเดินเรือในยุคกลาง เชื่อว่าเป็นนางเงือก เนื่องจากแม่พะยูนเวลาให้นมลูกมักจะกอดอยู่กับอกและตั้งฉากกับทะเล ทำให้แลเห็นในระยะไกลคล้ายผู้หญิงอยู่ในน้ำ พะยูน มีชื่อเรียกในภาษาชาวกีและอุลลาลาว่า คุณหญิง อันมีความหมายว่า หญิงสาว หรือผู้หญิงแห่งท้องทะเล มีนิทานพื้นบ้านเล่าว่า พะยูนเดิมเป็นผู้หญิงตั้งครวกรและอยากกินหญ้าทะเล สามีจึงจึงลงไปนำหญ้าทะเลมาให้ แต่ทำไมพอแก่ใจ จึงลงไปกินหญ้าทะเลเองในน้ำ เมื่อน้ำขึ้น ก็กลายเป็นพยุไป และได้ให้สัญญากับสามีว่า ถ้าต้องการพบให้ปักเสาไม้ลงไปหนึ่งเสา และจะมาที่เสานี้ตามที่เรียก มีความเชื่อที่ว่า ทั้งเนื้อ กระดูก เขี้ยวพะยูน มีคุณสมบัติทางเมตตามหานิยม เรียกในวงการตลาดมืดว่า "งาช้างน้ำ" มีราคาแพง โดยนำไปทำเป็นหัวแหวนเหมือนกับหามปลากะเบน นอกจากนี้ น้ำตาปลาพยุ หรือที่ชาวเลเรียก คุณหญิง นั้น เป็นของขลังทางเสน่ห์อย่างแรงกล้า เช่นเดียวกับน้ำมันพราย ซึ่งเนื้อเพลงพื้นบ้านของชาวเลก็มีเรื่องราวกล่าวถึงเสน่ห์ของน้ำตาพยุ ว่า ดันหยง ดันหยง หยงไหรละนอง บังไปไม่รอดเสียแล้วเด ถูกเห่น น้ำตาปลาคุณหญิง คดข้าวลักรวด คัดถึงน้องรัก บังกินไม่ลง ถูกเห่น น้ำตาปลาคุณหญิง บังกินไม่ลงสักคำเดียว ในสังคมชาวเลอุลลาลาว่า ความเชื่อในเรื่องเหนื่อธรรมชาติและเสน่ห์ยาแฝดมีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยได้เล่าขานสืบต่อกันมาว่า ชายหนุ่มที่หลงรักหญิงสาวแต่ไม่ได้รับรักตอบ ก็จะเที่ยวเสาะหาน้ำตาคุณหญิง โดยเข้าไปขโมยลูกปลาคุณหญิงที่ยังไม่หยานนมจากอกแม่ไปขอนหรือฆ่าเสีย เมื่อพริตพรากจากกัน แม่ลูกก็ร้องไห้คิดถึงกัน ชายหนุ่มจะนำเอาใบตองกล้วยไปรอง นำตาจากแม่พยุ มาใส่ขวดผสมกับขาน นำมาประพรมตัวเองหรือสะลัดใส่คนที่ต้องการให้ติดเสน่ห์ หรือบางคนที่ต้องการให้ได้ฤทธิอันศักดิ์จะแอบขโมยหรือหลอกลูกเด็ก ๆ ที่ยังดูนมไปเสียจากแม่ เมื่อเด็กร้องไห้ก็ร่อนนำตาเด็กไปผสมกับน้ำตาคุณหญิง แล้วนำเด็กมาคืน แต่ชาวเลมีความเชื่อว่าเด็กที่โดนรัดน้ำตาจะเจ็บป่วยและมีอันเป็นไปในที่สุด ชาวเลอุลลาลาว่า การทำเสน่ห์ยาแฝด รัดน้ำตาคุณหญิงและเด็กเป็นความชั่ว และละเมิดกฎจารีตของกลุ่ม ชาวเลจะไม่ล่าพยุ เมื่อติดอวนจะรีบปล่อยไป ใครฆ่าพยุจะทำให้เกิดอาเพศ แต่ก็มีคนบางส่วนเชื่อและเสาะหาจนปัจจุบันแม้วิทยาศาสตร์จะเจริญก็ตาม

คำนิยาม :

ในสมัยโบราณชาวพื้นเมือง ชาวเกาะ กินเนื้อปลาพะยูน เชื้อยและกระดูกก็จะนำไปทำของขลัง นำตาปลาพะยูนที่ได้จากแม่พะยูนหลังนำตาเมื่อที่พลัดพรากจากลูก เชื่อว่ามีคุณไสยในทางมหาเสน่ห์

ภูมิปัญญา :

เป็นนิทานพื้นบ้านที่แฝงคติชนของกลุ่ม เพื่อป้องกันการละเมิดกฎเกณฑ์ เช่น ห้ามหญิงตั้งครรภ์ทะเลเล็กเดี่ยวจะกลายเป็นพะยูน ซึ่งความจริงแล้วเป็นการดูแลสุขภาพแม่และเด็กในครรภ์ เพราะการลงทะเลอาจเกิดอันตรายได้ เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม กรณีไปโขมยลูกพะยูน ก็เหมือนการโขมยชีวิตเด็กบริสุทธิ์ ในชุมชน ซึ่งก็เป็นลูกหลาน เป็นการอนุรักษ ทรัพยากรธรรมชาติ ที่อยู่ในสถานะแวดล้อมเดียวกัน เป็นการพึ่งพาอาศัยระหว่างมนุษย์และสัตว์ทะเล

พะยูน เสน่ห์ยาแฝด น้ำตาหญิง

นามานุกรม :

นายหริ พองสายธาร เกิด อายุ๗๓ปี บ้านเลขที่ ม ๒ ต ไร่ไฉน อ เมือง จ ภูเก็ต ภูมิลำเนา เชื้อฮอน สัมภาษณ์ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๕

พิธีศพชาวเลย

พิธีกรรมการทำศพของชาวเลย เป็นไปแบบเรียบง่ายเพราะต้องการส่งวิญญาณของคนตายให้กลับไปยังอีกโลกที่มีบรรพบุรุษรอคอยอยู่ เมื่อมีคนในชุมชนเสียชีวิตลง โต๊ะหมอล้อม หรือผู้อาวุโสในกลุ่มจะได้รับเชิญมาแนะนำและดำเนินพิธีศพตามแบบของชาวเลยเพื่อให้วิญญาณของผู้ตายไปสู่สุคติ

เมื่อสมาชิกในครอบครัวมาพร้อมหน้ากัน พิธีจะเริ่มด้วย

-การอาบน้ำศพ โดยรดน้ำตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้าของศพ เพื่อเป็นภาวโอรสและชำระล้างร่างกายให้กับคนตาย โดยน้ำที่ใช้อาบศพจะนำสมุนไพรบางชนิดใส่ลงไปด้วย

-เมื่ออาบน้ำแล้วเสร็จ ก็นำร่างที่แต่งตัวเรียบร้อยแล้ววางใส่โลง โดยวางเครื่องใช้ส่วนตัวผู้ตาย เช่น เปลือกหอย ถ้วยชาม เครื่องมือประมง วางไว้ส่วนใต้เท้าศพในโลงย ช่วงกลางคืนจะมีการเผาศพ โดยจะมีการก่อกองไฟหรือจุดตะเกียงไว้หน้าศพและไม่ให้ดับเพื่อเป็นเหมือนแสงนำทางไปอีกโลก

-วันรุ่งขึ้น ญาติพี่น้องจะเดินทางไปทำพิธีแห่ศพ โดยเคลื่อนศพเพื่อนำไปฝังที่บริเวณหลุมหรือสุสานชาวเลย โดยนำร่างใส่โลงและใช้คนสี่คนหามไป

มีญาติพี่น้องหรือเพื่อนผลัดกันหาม ชาวเลยจะแยกป่าช้าหรือเปลวของเด็กและผู้ใหญ่

เพราะเชื่อว่าวิญญาณต้องอยู่อย่างสงบเสียงเด็กจะไปรบกวนและพิธีศพของเด็กก็เพียงใส่กระสอบหรือตะกร้าเตยชุดหลุมฝังเท่านั้น

-เมื่อถึงสุสาน โต๊ะหมอล้อมจะทำพิธีเลือกหลุมฝัง เมื่อหาได้ที่แล้ว จะช่วยกันชุดหลุมลึกประมาณ 1 เพื่อวางโลงศพลงไป

โดยศพจะหันศีรษะไปทางทิศใต้และกลบดินทรายทับให้สนิท ผู้ชายที่ชุดหลุมต้องกำทรายหว่านข้ามไหล่ตัวเองเพื่อปิดสิ่งอัปมงคลหรือวิญญาณที่อาจเกาะเกี่ยวไว้

-ก่อนกลับบ้าน โต๊ะหมอล้อมจะเชิญดวงวิญญาณผู้ตายให้ละทิ้งร่างและสิ่งที่เป็นห่วงทั้งหมด เพื่อให้เดินทางไปยังดินแดนของบรรพบุรุษ

-ปลูกต้นมะพร้าวไว้หน้าหลุม คนร่วมพิธีทยอยกลับและรับต้ายแดงผูกมือพร้อมทั้งกวักน้ำทะเลล้างหน้าก่อนกลับบ้านเรือนและห้ามหันกลับมาองสุสานอีก

คำนิยาม :

พิธีศพ เป็นพิธีกรรมชีวิตขั้นสุดท้ายของทุกคนในกลุ่มสังคม ชาวเลยเมื่อตายลงจะได้กลับขึ้นฝั่งทอดร่างในสุสานที่เป็นเนินเขาน้ำท่วมไม่ถึงแต่ได้ยินเสียงคลื่น

ภูมิปัญญา :

พิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิตที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่ม เป็นการสืบทอดการแสดงความเคารพต่อดวงวิญญาณที่ล่วงลับผู้เคยเป็นสมาชิกของกลุ่ม

คำเชื่อมโยง :

หลาเปลว

นามานุกรม :

นายหริ พงสยธาร อายุ74ปี เกิด บ้านเลขที่ ม2 ต ราไวย์ อ เมือง จ ภูเก็ต

พิธีผีไร่ ปือตัด

พิธีผีไร่ปือตัด หรือพิธีตกแต่งเปลว ทำความสะอาดหลุมศพ เป็นพิธีกรรมที่ชาวเลอุรักลาไวย์ จัดขึ้นทุกปี ในวันข้างขึ้น เดือน 5 ช่วงเวลาใกล้เคียงกับเทศกาลเซ็งเม้งของธรรมเนียมจีน โดยลูกหลานจะนำจอบ เสียม และน้ำ ไปทำความสะอาด และปรับตกแต่งบริเวณรอบ ๆ หลุมฝังศพของญาติ ส่วนใหญ่ชาวอุรักลาไวย์ จะปลูกมะพร้าวไว้ตรงหัวของหลุมศพ ถัดนั้นมะพร้าวของบ้านใดเจริญงอกงาม แสดงว่าลูกหลานดูแลดี และจะนำความโชคดีมาให้ ส่วนบ้านใดหลุมศพไม่ได้รับการดูแล บรรพบุรุษขออวยาก็จะส่งผลให้ลูกหลานทำมาหากินลำบาก

การจัดพิธี เช่นสรวงบรรพบุรุษในวันนี้จึงมีความสำคัญ บางบ้านก็เปลี่ยนสังกะสีที่คลุมศพใหม่ วางอาหาร เครื่องดื่มไว้ตรงปลายหลุม โต๊ะหม้อ จะเป็นผู้นำในพิธี โดยสวดบริกรรมคาถา แล้วเดินไปตามหลุมศพของแต่ละบ้าน หวานทรายไปบนหลุมเพื่อบอกกล่าวให้บรรพบุรุษมารับเครื่องเซ็งเม้ง บอกกล่าวขอขมาโทษที่อาจล่วงเกิน และขอให้บรรพบุรุษตอบแทนด้วยการปกป้องคุ้มครองลูกหลานของตน นำมาซึ่งความอยู่ดีเป็นสุข เสร็จแล้วแต่ละบ้านร่วมรับประทานอาหารรอบหลุมศพ เมื่อเดินออกจากเปลวหรือป่าช้า มีข้อห้ามว่าอย่าหันกลับมามอง แล้วเดินลงทะเล วิกน้ำทะเลล้างหน้าก่อนกลับบ้าน

คำเรียกชื่ออื่น :

1พิธีแต่งเปลว 2 การทำความสะอาดหลุมฝังศพบรรพบุรุษ

คำนิยาม :

การดูแลรักษาหลุมฝังศพบรรพบุรุษ ชาวเลทุกกลุ่มจะมีความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติและนับถือผีบรรพบุรุษ(Treditional Lealgian) การจัดพิธี ผีไร่ ปือตัด หรือการไหว้หลุมศพของบรรพบุรุษเป็นแสดงออกซึ่งความเคารพและศรัทธาและเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์

ภูมิปัญญา :

พิธีกรรมที่กำหนดบทบาทคนในกลุ่มให้สำนึกถึงตัวตน และรากเหง้า ให้มีความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ โดยอ้างเหตุแห่งการกระทำและไม่กระทำการย้อมมีผลต่อคนผู้นั้น เช่น การดูแลต้นมะพร้าวที่หลุมศพไม่ให้ตาย หมายถึง ความใส่ใจ และเห็นคุณค่าของชีวิต เพราะมะพร้าวเป็นพืชที่ต้องการการดูแลเฉพาะช่วงต้นอ่อน เมื่อยืนต้นได้ย่อมสามารถเติบโตและให้ผลต่อไป เหมือนชาวอุรักลาไวย์ และมนุษย์ทุกคนที่วัยทารกย่อมต้องการการการพุ่มพักดูแล ความตายช่วงใหม่ๆก็เหมือนไปอยู่โลกใหม่ ที่ยังต้องการคนดูแล นั่นคือ หน้าที่ของลูกหลาน

คำเชื่อมโยง :

1เปลว(หลุมศพ) 2 หลา (ป่าช้า,สุสาน) 3 เซ็งเม้ง

นามานุกรม :

นายหริ พงสยธาร อายุ73 ปี เกิด บ้านเลขที่ ม 2 ต ราไวย์ อ เมือง จ ภูเก็ต

สภาพทั่วไปของชุมชนชาวเลบ้านราไวย์

ชุมชนชาวเลราไวย์ (ชาวไทยใหม่) ตั้งอยู่ใกล้หาดราไวย์ หมู่ที่ 2 ห่างจากถนนสายหลักไปแหลมพรหมเทพไม่กี่ร้อยเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 19 ไร่

เป็นชุมชนของชาวเลเผ่าอุรักลาไวย์และมอแกน ที่มีอายุยาวนานกว่า 100 ปี

มีจำนวนประชากร 2,065 คน เป็นชาย 1,000 คน เป็นหญิง 1,065 คน จำนวนครัวเรือน 2,254 ครัวเรือน ย ย

การตั้งบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย

ในอดีตบ้านของชาวเลจะมุงหลังคา และกันฝ้าบ้านด้วยใบจากหรือใบมะพร้าว ย ปัจจุบันหลังคาบ้านจะมุงด้วยสังกะสี หรือกระเบื้อง บางบ้านก็ปลูกบ้านเหมือนของไทยพื้นถิ่น ย มีลักษณะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว หรือบ้านปูนชั้นเดียว สร้างแบบเรียบง่าย ภายในบ้านไม่มีห้องน้ำ แต่จะอาศัยห้องน้ำสาธารณะที่เทศบาลจัดสร้างให้ ย บ้านเรือนจะตั้งอยู่เป็นกลุ่มก้อน ไม่มีการวางผังของชุมชน อาศัยอยู่อย่างแออัด สิ่งแวดล้อมไม่ถูกสุขลักษณะ เนื่องจากชาวเลไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง และไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินที่อยู่อาศัย เพราะโดยธรรมชาติของชาวเลจะต้องมีวิถีชีวิตอยู่ติดกับทะเล

ย

จากชุมชนดั้งเดิมที่มีแต่ชาวอุรักลาไวย์ ก็มีชาวไทย ท้องถิ่นและคนภายนอกเข้ามาอาศัยอยู่ด้วย ความเป็นชุมชนจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่การท่องเที่ยวได้รูล้ำเข้ามาตั้งแต่ปี 2530 เนื่องจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ในปัจจุบันของชาวอุรักลาไวย์เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม และ เปลี่ยนแปลงด้านศาสนาความเชื่อแต่วัฒนธรรมความเชื่อเกื้อยวกับบรรพบุรุษและเทพเจ้าของชาวอุรักลาไวย์ก็ ยังคงดำรงอยู่ ภาษาของชาวอุรักลาไวย์ ถือเป็น ความภูมิใจและเป็น อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เด่นชัด แม้ไม่มีภาษาเขียนและกีสืบทอดคนมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวอุรักลาไวย์ยังคงใช้ภาษาของตนเป็น หลักในการสื่อสาร ในชุมชน ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่มีต่อภาษาคือ คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสืบทอดและภาษาขาดการ บันทึกเพราะไม่มีภาษาเขียนมีแต่ภาษาพูด ต้องอาศัยความรู้อย่างเข้าใจ ส่งผลต่อวัฒนธรรมและศิลปะการแสดง ร้องรำ ซึ่ง เป็นเอกลักษณ์ของชาวอุรักลาไวย์ พิธีลอยเรือเป็น พิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์อันแสดงถึงความร่วมมือร่วมใจ กันทั้งชุมชน เป็น การเฉลิมฉลองประจำปี การแสดงร้องรำซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมการแต่งกายและบทเพลงที่เป็น ภาษาดั้งเดิม ในปัจจุบันหนุ่มสาวไม่ค่อยให้ความสนใจจะเข้าร่วม เพราะความเปลี่ยนแปลงด้าน นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ การสืบทอดวัฒนธรรมการละเล่นดั้งเดิมจึงลดน้อยลง แนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาเอกลักษณ์ วัฒนธรรมของชาวอุรักลาไวย์ บริเวณหาดราไวย์ ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต แนวทางการอนุรักษ์การสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่ อาศัย ด้วยการจัดทำโฉนดชุมชนเพื่อเป็น เขตสงวน และวัฒนธรรมพิเศษโดยให้มีการพิสูจน์สิทธิในที่อยู่อาศัยของชุมชนผ่านภาพถ่ายทางอากาศและด้วยวิธีอื่นๆ ที่ไม่ ใช้เอกสารสิทธิแต่ เพียงอย่างเดียว ผ่อนปรนพิเศษในการประกอบอาชีพประมงที่ใช่อุปกรณ์ดั้งเดิมของกลุ่มชาวอุรักลาไวย์ในการเข้าไปทำมาหากินในพื้นที่อุทยานและเขตอนุรักษ์อื่นๆ 7 การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5 The 5 th STOU Graduate Research Conference แนวทางในการพัฒนา ด้านการศึกษาควรเร่งสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าและความสำคัญ ของการศึกษา สร้างจิตสำนึกให้รู้จักทวงถามและภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ ประเพณี และภาษาพูดของตน ส่งเสริม และสนับสนุนทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดตั้งการศึกษาพิเศษ หลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ชุมชน ด้านการประกอบอาชีพ อาชีพหลักคือการประมง อาชีพรองคือรับจ้างที่เกี่ยวข้องกับบริการทางทะเล ส่วน ราชการควรเข้ามาจัดอบรมอาชีพและผ่อนปรนกฎระเบียบต่างๆ เช่นการออกใบอนุญาตขับเรือและบัตรผ่อนปรน การเข้าเขตจับสัตว์น้ำทางทะเล อภิปรายผลการวิจัย ประวัติความเป็น มาของชุมชน ยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ว่าการตั้งชุมชนเริ่มขึ้นเมื่อใด เพราะถ้ายึด เอกสารราชการก็จะยืนยันว่ามี การออกเลขบ้านเมื่อพ.ศ.2460 และการจัดตั้งโรงเรียนเทศบาลในชุมชนเมื่อพ.ศ. 2456 แต่เมื่อพิจารณาจากหลักฐานทางกายภาพและประวัติศาสตร์ชุมชน เช่น บ่อน้ำ ที่ขุดใช้ในชุมชน ต้นมะขาม ขนาด 7 โ 8 คนโอบ และหลักฐานการขุดพบโครงกระดูกที่สามารถระบุความสัมพันธ์ทั้งพันธุกรรม DNA และ ลักษณะการประกอบพิธีกรรม หรือภาพถ่ายทางอากาศเมื่อพ.ศ.2495 สรุปได้ว่าชุมชนได้อยู่ อาศัยมา ก่อนพ.ศ.2508 ซึ่งเป็น ปี ที่มีการออกเอกสารสิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน สอดคล้องกับการศึกษาของ กรองแก้ว สุอำ พันธและเสาวภาพ อาคนาศิลารัตน์(2552)อีกตล่าวใจ. ซึ่งศึกษาเรื่องแผนที่การใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเล ของชาวอุรักลาไวย์ในอดีต และการตั้งถิ่นฐานชุมชนชาวเล 41 ชุมชนในอาณาเขตประเทศไทย แสดงให้เห็นถึง การตั้งถิ่นฐานและการดำรงอยู่ที่สืบทอดมาของกลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาไวย์ สอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย (จวีวรรณ ประจวบเหมาะ , สิริพร สมบูรณ์บุรณะ และวิริยะ สว่างโชติ (2550 : 48) ความ หลากหลายในการกระบวนการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย แต่ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงยังทำให้เกิด ลักษณะร่วมบางประการ คือ เงินตรากลายเป็น สารสำคัญของการดำเนินชีวิต ระบบการผลิตของชาวเลจะ เปลี่ยนไป สูญเสียที่ดินและกลายเป็น แรงงานอุตสาหกรรม หรือเกษตรกรรมขนาดใหญ่ การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม เศรษฐกิจ เหมือนกับทุกๆสังคม ประชากรในชุมชนมีวิถีชีวิตและค่านิยม ตามกระแสภายนอก ลักษณะบุคลิกมีความผสมกลมกลืนเหมือนคนท้องถิ่น นกเกิดทั่วไป และ มีความภาคภูมิใจใน ฐานะพลเมืองของรัฐเพิ่มขึ้นแต่ยังได้รับการปฏิบัติที่ไม่ เท่าเทียมบางในสิทธิบางประการ ทั้งนี้เนื่องมาจากนโยบาย ต่างๆ ของภาครัฐด้วย แต่ปัญหาหลักของชาวชุมชนอุรักลาไวย์ ตั้งแต่อดีตและทวีความรุนแรงในปัจจุบันก็คือ กรณีที่อยู่อาศัย ซึ่งเอกชนได้ออกเอกสารสิทธิ ครอบครองพื้นที่บ้าน ทั้งที่อยู่อาศัยและพื้นที่พิธีกรรม สอดคล้องกับ การศึกษาของ นฤมล อรุโณทัย (2550) ที่อยู่อาศัย และพื้นที่พิธีกรรมมีความสำคัญและมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง ทำให้เกิดแรงจูงใจในการรุกรานและครอบครองโดยกลุ่มนายทุนที่มีอำนาจ สอดคล้องกับทฤษฎีความทันสมัย (Modernization) การอยู่ร่วมกัน เป็น งามพิศ สงวนสัตย์(2545: 28- 33) กระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบราชการ (Bureaucracy) แบบระบบเครือญาติแต่มีความเป็น ปัจเจกเพราะวิถีชีวิตที่อาศัยในเรื่องของตน และทำการ ประมงยังชีพ มีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน มีความยึดมั่น ในคำสั่งสอนของกลุ่มและเกรงกลัวบทลงโทษทางจารีต ของกลุ่ม ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น ชุมชนที่สั่งการปกครองของรัฐ สอดคล้องกับการศึกษาของเยาลักษณ์ ศรีสุภาลัย (2545) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในระยะ 20 -30 ปี ที่ผ่านมา มี เครื่องมือประมงที่ซับซ้อนมากขึ้น อาชีพประมงก่อให้เกิดประเพณี เช่น ลอยเรือ , บูชาแม่ย่านาง สอดคล้องกับ แนวทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วย ชาวอุรักลาไวย์แต่ละครัวเรือนต้องแกะสลักหุ่นไม้ระกา เป็น รูปคนเท่าจำนวนสมาชิกและนำไปวางใส่เรือปราชู

ที่ร่วมกันจัดทำเพื่อเป็น การเช่นสังเวและคารวะต่อเทพเจ้า เสมือนเป็น การลยเคราะห์ ก่อให้เกิดความสวัสดิ์ต่อตนและกลุ่ม สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภากร โภมารกุล ณ รักลาโว้ย เนื่องจากเป็น ชุมชนเครือญาติและสังคมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ ทำให้มีความสัมพันธ์ทางด้านสังคมสูง มีความ ช่วยเหลือเกื้อ อกุลกันภายในกลุ่ม สอดคล้องกับการศึกษาของ จิราพร บุตรสันต์ (2539) ชาวอุรุกรลาโว้ยมีความเป็น บั้จเจกสูง มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ เรียกว่า อัตลักษณ์สั ่วนบุคคล (Individual Identity) ส่วนความสัมพันธ์กับเพื่อน บ้านภายนอกชุมชน มีลักษณะของการติดต่อแลกเปลี่ยนระหว่างกัน เทศบาลตำบลลาโว้ย ให้นำไปใช้เป็น ข้อมูลในการกำหนด นโยบาย และแผนพัฒนาชุมชนชาติพันธุ์อุรุกรลาโว้ย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง กรองแก้ว สุอำพัน (2552). อัก ุลาโว้ย. สำนักอนุรักษัทรพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ชุมชน สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. จิราพร บุตรสันต์. (2539). ลักษณะและปัญหาในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมระหว่างชาวเลกับเจ้าหน้าที่พัฒนา ชุมชน กรณีศึกษาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเลในตำบลลาโว้ยอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 9 การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5 The 5 th STOU Graduate Research Conference (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. ฉวีวรรณ ประจบเหมาะ. (2550). ทฤษฎีมานุษยวิทยา.

ในประมวลชุดวิชาการพัฒนาจากมุมมองของสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา หน้าที่ 3 หน้า 22 โ 53. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ฉัตรทิพย์ นาดสุภา.(2540). ประวัติศาสตร์และชนชาติไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สุภากร โภมารกุล ณ นคร.(2549). สุรินทร์ ผืนนี้ ่า แผนฟ้า ฟ้า ที่ดวงตามองเห็น.วารสารออสท,46(8),68-78. นฤมล อรุโณทัย.(2549). กลุ่มชาติพันธุ์ทางทะเลชายแดนและชายขอบ : การสร้างความมั่นใจและความมี ันคงใน ประเทศกับความมี ันคงของมนุษย์ : จากปัญหาสู่พลังภาคี เอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติเรื่อง ประเทศไทยกับความมี ันคงของมนุษย์ จุดยืนและก้าว ้อไป.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. ยาวลักษณ์ ศรีสุกใส.(2545). การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ-สังคมและวัฒนธรรมของชาวเล ศึกษากรณีชาวเล ลังกาอู้อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่. (วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต).จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย,กรุงเทพฯ. สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2550). ทฤษฎีทางสังคมวิทยา.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชาวอุรุกรลาโว้ยบริเวณหาดราโว้ย จังหวัดภูเก็ต Socio-Economic and Cultural Change : A Case Study of Urak Lawoi Ethnic group at Rawai Beach, Phuket Province 10 การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5 The 5 th STOU Graduate Research Conference 11างหมู่บ้าน

https://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/Masters/%E0%B8%9D%E0%B8%AA%E0%B8%AA/research/5nd/FullPaper/SS/Oral/O-SS%20009%20%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8D%E0%B9%8C%E0%B8%A7%E0%B8%A3%E0%B8%B2%20%20%E0%B9%80%E0%B8%8A%E0%B8%B7%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%99.pdf

อรุโณทัย และคณะ. (2557). ทักษะวัฒนธรรมชาวเล ร้อยเรื่องราวชาวเล. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. พิภักดิ์ภูมิศาสตร์

วิถีชาวเล

ชาวมอแกล้น(มอแกล้น=มาซิง=น้ำเค็ม)หรือที่เราเรียกกันติดปากว่า ชาวเลหรือชาวไทยใหม่(ถ้าแบ่งชาวเลตามภาษา จะได้ ๒ เผ่า คือเผ่ามอแกล้น กับ เผ่าไอรังลาโอด) นับถือหลายความเชื่อ มีศาสนาพุทธ นับถือแม่พระเจ้าที่เจ้าทาง และตายายช่วย ตายายโง่ง ทุกปีจะมีการสะเดาะเคราะห์ให้กับหมู่บ้าน หรือตนเองโดยการนำข้าวสารหรืออาหารแห้ง ไปใส่ในเรือลำเล็กที่สร้างขึ้นแล้วนำเรือนั้นลอยออกไปในทะเล ความเชื่อนี้จะทำขึ้นทุก ๆ เดือน ๖ ในเวลากลางคืนจะมีการรำวง หรือร้องเง็ง เป็นเวลา ๓ วัน ๓ คืน และคืนที่สามจะมีการนำเรือที่สร้างขึ้นไปลอยกลางทะเล(พ.ศ.๒๕๔๙ มีพิธีที่บ้านแหลมตุ๊กแกเกาะสิเหร่ และบ้านแหลมหลา ส่วนที่บ้านราโว้ย จะมีพิธีอาบน้ำมนต์)

ซึ่งประเพณีลอยเรือนี้จัดขึ้นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินจะจัดขึ้นในกลางเดือนหกและเดือนสิบเอ็ดและจะมีการแข่งเรือโดยแข่งกันสองลำ การแข่งเรือจะมีคนหกถึงเจ็ดคนอยู่ในหนึ่งลำ ส่วนกลางคืนจะมีการรำวงเรียกว่า งานประจักษ์ จะจัดขึ้นในหมู่บ้าน โดยจะเริ่มจัดตั้งแต่ตอนบ่ายสามโมงขึ้นไป จะจัดขึ้นในวันขึ้นสิบสองหรือสิบสามค่ำ จัดกลางลานหมู่บ้าน และมีการเก็บเงินหลังละ ๑๐๐ บาท เพื่อนำไปเช่าตุ้เพลงที่มีลำโพงใหญ่ เช่าลำโพงหลังละ ๕,๐๐๐ บาท มีลำโพงสองข้าง และจะมีความแตกต่างจากการจัดงานของชาวเลในเกาะสิเหร่ คือ ชาวเลที่เกาะสิเหร่จะมีการทำเรือลำเล็ก ๆ และทำหุ่นรูปคนปลอมใส่ไว้ในเรือ มีการนำขนม หมากพลู ยาสูบใส่ไว้ในเรือ ต่อจากนั้นก็จะมีการบนบานและขอพรแล้วก็โยนทุกสิ่งให้ลอยไปกับน้ำ เพื่อให้สิ่งโชคร้ายหายลอยไปกับน้ำ

ย

การพักผ่อนของชาวเล

การพักผ่อนของชาวเลในตำบลลาโว้ยจะมีการนอนหาด นั่งคุยกัน ส่วนพวกเด็ก ๆ ก็จะมีการละเล่นทั่วไป เช่น ฟุตบอลชายหาด เล่นน้ำทะเล หาดหอย หาดปู ปลาหมากินกัน

งานศพ

จะมีการอาบน้ำศพ แต่งตัวศพให้เรียบร้อยก่อนนำไปใส่ในโลง มีการใส่หมากพลู ข้าวสารหรือถัวยขาม เสื้อผ้าของผู้ตายรวมทั้งข้าวของของผู้ตายที่เคยใช้หรือชอบตอนยังมีชีวิตอยู่ใส่ลงไปในโลงให้หมด จะมีการเก็บศพไว้ก่อนฝังประมาณสองถึงสามวัน ต่อจากนั้นก็มีการนำศพไปฝังที่ป่าช้าจะไปโดยการเดินแบกศพไป ทุกคนในหมู่บ้านจะไป ถ้าไปฝังศพในหมู่บ้านจะมีการหามนำเรือออกไปหาปลาสักลำหนึ่งให้ศพฝังเสร็จเรียบร้อยก่อนถึงจะออกเรือได้

งานลอยกระทง

จะมีการทำกระทงกันเอง แล้วจะตัดเล็บ ตัดผม ใส่เงิน แล้วพากะทงไปลอยในทะเล ทำเหมือนคนพุททุกอย่างเลย

หลา

หลา คือ ศาลเล็ก ๆ ที่ชาวเลสร้างขึ้นบนเขา เพื่อเป็นที่บูชากราบไหว้ และทำพิธีบนบานขอพรหรือแก้บนของชาวเล และถ้าค้ำบนบานนั้นเป็นจริง จะมีการนำขนมแบ่งอาหารคาว ไ้ หวาน มาแก้บน

แต่เครื่องใหญ่กว่าเท่าตัว

การรักษาตัวแบบพื้นบ้าน

เมื่อถูกผีในน้ำเข้าหรือมาทำร้าย ก็จะมีวิธีแก้หรือรักษาคือ ให้หมอบบ้านที่มีวิชาทางด้านไสยศาสตร์มาแก้ โดยจัดเตรียมหมากพลู ใบจากม้วนกับยาเส้น ตั้งในน้ำให้เป็นคำหนึ่งคำ แล้วนำไปปิดเด็กเพื่อทำพิธีขอขมาผีในน้ำทะเล ปลิง เป็นยารักษาโรค แก้เจ็บท้อง วิธีทำ ก็คือ นำปลิงมาตมกับน้ำธรรมาแล้วรินเอาน้ำกินไม่กินตัว รสชาติจะออกหวาน ๆ ถ้ามีใครเจ็บป่วยหรือโดนผีเข้าก็จะเรียกหมอบบ้านหรือหมอไสยศาสตร์ให้มาทำพิธีปิดเป่าที่บ้านและต้องเตรียมหมากพลู ยาเส้นใส่ไว้ในถ้วยตั้งไว้ให้หมอบบ้านมาดูว่าถูกอะไรเข้า เมื่อดูเสร็จหมอบบ้านก็จะจัดยาสมุนไพรให้ไปกิน

การละเล่นของเด็กชาวเล (ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากการเรียนในระบบโรงเรียนของรัฐ)

การละเล่นตีลูกแก้ว อุปรกรณ์ ลูกแก้ว

วิธีเล่น ใช้นิ้วชี้ตีให้ลูกแก้วของเราไปถูกอีกฝ่ายหนึ่งให้ได้ หากลูกแก้วถูกฝ่ายตรงข้ามก็ถือว่าเราชนะและจะได้ลูกแก้วลูกนั้นไปเลย อิมอญซอ่นผ้า อุปรกรณ์ ผ้าผืนเล็ก ๆ ๑ ผืน

วิธีเล่น จะมีคนนั่งล้อมวงตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป ต่อจากนั้นก็จะมีหนึ่งคนที่ต้องออกมาเดินอยู่นอวงและถือผ้าที่เตรียมไว้ คนในวงก็จะร้องเพลงและปรบมือพร้อมกับระวิงว่าคนถือผ้าจะวางผ้าไว้ที่ใคร ถ้าวางไว้ที่ตัวเองต้องรีบลุกขึ้นวิ่งไปตีคนที่วางให้ทัน หากไม่ทันเราก็ต้องเดินอยู่นอวงเหมือนคนถือผ้า ทำไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะเลิกเล่นเอง การเล่นแข่งตะกร้อ อุปรกรณ์ ลูกตะกร้อ ๑ ลูกและตาข่ายกันเขตแดน

วิธีเล่น การเล่นแข่งขันตะกร้อนี้ เด็กหนุ่มผู้ชายจะเป็นคนเล่นกันเอง โดยแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายละประมาณสามคนขึ้นไป และจะมีตาข่ายที่เป็นเขตแดนในรูปร่างตาข่ายออกไปแล้วถือว่าฝ่ายนั้นได้คะแนน ถ้าลูกตะกร้อตกไปอยู่ของเขตฝ่ายตรงข้ามได้เราก็ได้คะแนนเล่นไปเรื่อย ๆ จนครบคะแนนที่เรากำหนด ฝ่ายไหนได้คะแนนมากที่สุด ฝ่ายนั้นก็เป็นผู้ชนะ การเล่นจับปลาแข่งกัน อุปรกรณ์ ไม้แหลมยาว ๆ และกระป๋องใส่ปลา

วิธีเล่น จะเล่นกันในน้ำทะเลใช้มือเปล่า ๆ เล่นหรือจะใช้ไม้แหลมที่เอาไว้เสียบปลาเป็นอุปรกรณ์จับปลาก็ได้แล้วแต่กติกาที่กำหนด มีการแบ่งเป็นฝ่ายแล้วแต่จะกำหนดว่าให้มีฝ่ายละกี่คน มีการจับเวลาในการจับปลาหากฝ่ายไหนจับปลาได้มากที่สุดในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าชนะ การเล่นโดดยาง อุปรกรณ์ สายยางยาว ๆ ๑ เส้น

วิธีเล่น มีผู้เล่นตั้งแต่สามคนขึ้นไป ก่อนเล่นมีการกำหนดว่าใครจะเป็นผู้เล่นและใครจะเป็นผู้ถือสายยาง ๒ คน โดยใช้วิธีเป่าอั้งซูป และจะเริ่มโดดยางตั้งแต่ขึ้นตาคู่ถึงศีรษะหากใครโดดไม่ผ่านคือถูกสายยางก่อนก็จะต้องเป็นผู้มาถือยางต่อ การเล่นฟุตบอลชายหาด อุปรกรณ์ ลูกฟุตบอล ๑ ลูก

วิธีเล่น การเล่นฟุตบอลชายหาดจะเล่นกันเฉพาะเด็กหนุ่มและมีผู้เล่นตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยจะเล่นส่งบอลกันไปมา

หรืออาจจะเล่นเป็นกลุ่มและมีกติกาเหมือนชาวไทยทั่วไปเล่นกัน จะเริ่มเล่นกันตั้งแต่ประมาณบ่ายสามโมงขึ้นไป

ทั่วไป ลักษณะบ้านเป็นชั้นเดียว เพิงหน้าจั่วหรือหมาแหงน มีห้องเดียว มีประตูทางเดียว และปูด้วยกระเบื้อง ฝาห้องบางที่ก็ทำด้วยสังกะสีหรือทำด้วยกระเบื้องทั้งหลัง

พิธีแต่งงาน

มีการยกขันหมากไปสู่ขอฝ่ายหญิง ทำเหมือนประเพณีของชาวไทยพุทธทุกอย่าง ถ้ามีเงินมากก็จะสู้อและจัดงานใหญ่โต ถ้ามีเงินน้อยก็จะทำพิธีเล็ก ๆ ใหญ่โต ค่าเงินสู้อมีตั้งแต่สามพันบาทขึ้นไป ส่วนมากก็จะอยู่ที่สามพันบาทถึงห้าพันบาท มีการเลี้ยงอาหารเพื่อน ๆ ที่มาในงาน ส่วนมากเป็นญาติพี่น้องและคนในหมู่บ้าน อาหารที่เลี้ยงพิเศษก็คือ หอยนางรม เพราะปกติจะไม่ได้กินกันเนื่องจากมีราคาแพง จะมีวันที่เป็นงานมงคลถึงจะได้หาซื้อมาเลี้ยงหรือจัดงานกัน หอยนางรมที่นำมาเลี้ยงมีประมาณหนึ่งพันตัวขึ้นไป

ซึ่งหลานนี่คือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวเล

คำบนบานของชาวเล

อย่าเจ็บไข้ได้ป่วย ขอให้อยู่ดีมีสุข ขอให้หาปลาได้เยอะ ๆ ขอให้คุ้มครองลูกและลูกหลานลูกด้วย ถ้าคำบนบานเป็นจริงลูกจะนำขนม มากพลู มาให้

ความเชื่อ

ถ้าเห็นพระอยู่ต้นน้ำสามองค์ ถ้าสีน้ำมาจะไม่ถูกและน้ำจะแยกไปทางอื่น คนที่เห็นจะไม่โดนสีน้ำมีย

ความเชื่อในเรื่องของการเก็บน คือ ถ้าบนแล้วได้สิ่งที่ต้องการก็จะนำผ้าสามสี สีอะไรก็ได้แต่ส่วนมากนิยม สีแดง น้ำเงินและขาว แล้วนำไปผูกที่เรือ เพื่อเก็บน(แก้กรรม)

ความเชื่อเกี่ยวกับน้ำทะเล คือ ถ้าถึงเวลาสิบห้าค่ำ จะไม่ปล่อยให้เด็กลงอาบน้ำเค็ม เพราะอันตรายอาจจะถูกของใต้ตัว ถ้าถูกของใต้ก็จะให้หมอบ้านมาแก้หรือปิดเป่า

ถ้าคนแก่ชี้แถวทะเล เชื่อว่าผีเด็กจะมาอยู่ข้าง ๆ

นกผิอยู่บนต้นไม้ พอเด็กร้องนกผิก็ร้องตาม

ผีกระจะมากินข้าวหมูหลังบ้านทุกคืน

พอไปเกาะบอล บางทีก็ได้ยินเสียงเด็กร้องแต่จริง ๆ ไม่มีอะไร

เกร็ดเล็กเกร็ดน้อย ถ้าอาบน้ำเค็มเป็นประจำแล้วไม่อาบน้ำจืดเลย ผมจะเป็นสีแดง

ถ้าน้ำทะเลตกกลางวัน จะขึ้นเวลากลางคืน

ชาวเลเมื่อก่อนมีถิ่นฐานอยู่ที่เกาะอาดัง จังหวัดสตูล แล้วอพยพมาเรื่อย ๆ จนถึงภูเก็ต

สะอาด วันที่เมื่อ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๙

บาลัย บาลัย เป็นเสมือนศาลาหรือศาลเพียงตา ที่ใช้เซ่นสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยโต๊ะหมอมเป็นตัวแทนประกอบพิธีทำพิธี หรือคนในชุมชนจะบนบานศาลกล่าวต่อผีบรรพบุรุษ ซึ่งพิธีกรรมที่สำคัญคือ พิธีลอยเรือและอาบน้ำมนต์ โดยจัดขึ้นปีละ2ครั้ง ในอดีตชาวเลจะร่วมกันสร้างบาลัยจากไม้เนื้ออ่อนที่หาได้ในชุมชน ซึ่งทำให้ผู้ฝังงาย

ปัจจุบันได้จากรัฐที่ทนทานและแสดงออกทางสัญลักษณ์ว่าเป็นพื้นที่ทางจิตวิญญาณ โครงสร้างของบาลัยเป็นเหมือนบ้านเรือนชาวเลแบบย่อส่วน มีบันได5ชั้น หันหน้าไปทางทิศใต้ มีห้องนอน ครุฑ และชานต่อกับบันได ชาวเลจะแกะสลักหุ่นจากไม้ระกำเป็นตัวแทนของคนในกลุ่มใส่ไว้ในบาลัยด้วย เนื่องจากชาวเลนับถือผีบรรพบุรุษ การแสดงออกถึงความเคารพและบูชาจึงเป็นจารีตของสังคม เมื่อถึงวันสำคัญทาง พิธีกรรม เช่น วันลอยเรือ วันอาบน้ำมนต์.

ชาวเลจะงดออกเรือหาปลา แต่จะช่วยกันจัดเตรียม บาดัล ให้สะอาดเรียบร้อย ทุกคนจะพร้อมเพรียงมีส่วนร่วมในพิธี
ผู้ไม่เข้าร่วมขอมหมายถึงการแสดงความลบหลู่ซึ่งจะนำโชคร้ายและเภทภัยมาสู่กลุ่ม หมวดหมู่ : มนุษยศาสตร์ คำเรียกชื่ออื่น : 1 ศาลบรรพบุรุษ 2 ground spirit
คำนิยาม : บาดัล เป็นศาลบูชาบรรพบุรุษสร้างจำลองจากบ้านเรือนอาศัยของชาวเล มีบันได 5 ขั้น ตั้งอยู่ในบริเวณ หลา หรือพื้นที่ประกอบพิธีกรรมของชุมชน ภูมิปัญญา
: การสร้างสถานที่เคารพบูชา โคนจำลองวิถีชีวิตของกลุ่ม ทำให้คนในกลุ่มมีความรู้สึก เหมือนอยู่บรรยากาศที่เป็นอยู่ของชีวิต การสร้างจารีตให้คนเคารพบูชาบรรพบุรุษ
เป็นการปลูกฝังให้เกิดความเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่ม และการสำนึกรักบ้านเกิดถิ่นฐาน ชาติพันธุ์ของตน คำเชื่อมโยง : 2 ประเพณีอาบน้ำมนต์ 2 โต๊ะหลา นามานุกรม :
นายหริ พงศ์สายธาร อายุ 73 ปี เกิด บ้านเลขที่ 2 ม. 2 ต. ไร่ไฉน อ. เมือง จ. ภูเก็ต ผู้เขียน : คุณ กัญญ์วรา เชื้ออ่อน เมื่อ 04/08/2017 16:25:21

อาชีพของชาวเล

อาชีพของชาวเล ได้แก่ ประมงแบบดั้งเดิม ใช้เครื่องมือแบบดั้งเดิม การหาปลา โดยผู้ชายชาวเลในหมู่บ้านจะออกไปหาปลาในทะเล
โดยลำหนึ่งจะไปกันสามถึงห้าคน อาทิตย์หนึ่งจะไปหาปลาสักครั้ง ซึ่งการออกไปหาปลาจะตั้งสังเกตดูน้ำทะเลว่าก็ค้ำ ถ้าลิบหน้าค้ำจะไม่ออกไปหาปลา
เวลาของการออกไปหาปลาคือช่วงบ่าย และจะเดินทางกลับมาในตอนเช้าของอีกวัน เพื่อนำปลาที่หาได้ไปขายที่ร้าน หรือจะมีพ่อค้าจะมารับซื้อถึงที่ ย
ปลาที่ขายได้แก่ ปลาชี่ตัง ปลาแมง ปลาเก๋า เป็นต้น

อาชีพรับจ้าง ย โดยจะมีผู้โดยสารมาว่าจ้างให้ไปส่งยังเกาะต่าง ๆ เช่น เกาะเฮ เกาะบอน เกาะแก้ว ไป กลับ ราคาเริ่มต้นที่ ๑,๒๐๐ โ ๑,๕๐๐ บาท
โดยจะเริ่มตั้งแต่เจ็ดโมงเช้าถึงบ่ายสามหรือบ่ายสี่โมงเย็น

อาชีพการหาปลิงทะเลมาขาย ซึ่งจะขายในราคาตัวละหนึ่งบาท หรือนำไปส่งร้านทุกวันจันทร์และอังคาร ปลิงทะเลจะมีทุกวัน ชาวเลไปดำที่กลางทะเล
เอาไปขายหนึ่งร้อยถึงสี่ร้อยกิโลกรัมต่อวัน โดยก่อนนำไปขายจะนำมาต้ม ย่างและตากแดด จึงจะไปส่งที่ร้านค้าหรือเอาไปขายสด ๆ กิโลละสามสิบบาท
นอกจากนั้นก็จะมีการหาหมึก หอย ปู ตัวยาง ตัดหญ้า และรับจ้างทั่วไป

เรือประมง ดำน้ำลึกกว่า 30 เมตร เพื่อให้ผู้หญิงได้นำอาหารทะเลมาวางแผงขาย เช่น กุ้งมังกร และหอยเป่าฮื้อย

เครื่องมือในการประกอบอาชีพ ย เครื่องมือประมงที่ชาวเลใช้ได้แก่

- ไซ ขนาดเล็กทำมาจากไม้ ขนาดใหญ่จะ ทำจากหวายไม้และลวดเหล็กบริเวณที่นำไซ ไปวางได้แก่ พื้นทราย แนวปะการังหรือกองหิน รอบเกาะ
มีทั้งบริเวณน้ำตื้นและน้ำลึก ขึ้นอยู่กับขนาดของไซ ถ้าไซใหญ่จะวางไว้ บริเวณน้ำทะเลลึก โดยจะผูกไซไว้กับหิน และจะนำปลาออกจากไซทุก ๆ 4-5 วัน จนกระทั่งไซพัง
ปลาที่จับได้ ด้วยการใช้ไซได้แก่ ปลาข้างเหลือง ปลานกแก้ว ปลาสลิดหินทะเล ปลาตะมะ ปลากะพง ปลาเก๋า เป็นต้น

- อวน การจับปลาด้วยอวน นิยมทำในช่วงน้ำลง วิธีจับปลาด้วยอวน คือ การใช้ อวนล้อมหิน หรืออวนบริเวณน้ำตื้น
และใช้อุปกรณ์หรือสิ่งของให้ปลาดตกใจกระโจนเข้าอวน ส่วนอวนอีก ประเภทหนึ่งคือ อวนถ่วง โดยออกเรือไปวางอวนในช่วงหัวค่ำ ออกอวนในตอนบ่ายหรือในวัน รุ่งขึ้น
นำกุ้งและปลาหมึกตัวใหญ่ ๆ ไปขายที่แพปลาของเจ้าแก่ย การหาหอยชาวเลใช้เหล็กต๋อยหอยต๋อยจากไซหินที่น้ำขึ้นถึงใน เวลา น้ำลด

- แห ย

- ลอบ ไซ ลอบทำมาจากไม้ แล้วนำลวดมาถักเป็นตาข่าย ย หน้าที่ใช้กรใช้งานของลอบคือไว้ดักปลา หมึก มีขนาดใหญ่กว่าไซ

ย -ทุ่น คือ อุปกรณ์ที่ใช้ถ่วงเรือเอาไว้ไม่ให้เรือออกไป โดยจะใช้เชือกหนาผูกไว้กับสิ่งของหนัก ๆ เช่น เหล็กหรือลูกตุ้ม

ย -เหล็กกรม เอาไว้ตีปลาและจะมีสิ่งไว้ใส่ปลา

- ระวัง ย

เหล็กกรม เครื่องรุม เอาไว้หาหอยนางรม

เรือ มีตั้งแต่เรือหางยาว เรือยนต์มา ซึ่งเป็นเรือที่มีเครื่องยนต์ใหญ่ยี่ห้อ ย ฮอนด้า ซูซูกิ

ระบบครอบครัวและความสัมพันธ์ของสมาชิก

ชาวอุรักลาไฉยใช้ชีวิตครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียว โดยฝ่ายชายจะเข้าอยู่กับครัวเรือนฝ่ายหญิงชั่วคราว ก่อนแยก เป็นครอบครัวเดี่ยวเมื่อถึงเวลาสมควร

ภูมิอากาศและลักษณะพื้นที่

การคมนาคม

ประชากร

ลักษณะทางเชื้อชาติและภาษาของชาวเลบ้านราไวย์

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙

นายเบ็ด ลักเกาะ เพศชาย อายุ ๕๔ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๒ หมู่บ้านใหม่ ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ให้ข้อมูลนางสาวณัญญา ทองคำสะอาด เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๙

ประเพณีลอยเรือ

ย

ย

ย

ย

การแต่งกาย

อาหารการกิน

ชาวเลกินข้าวเป็นอาหารหลักของ โดยจะซื้อข้าวสารไว้หุงและใช้ภายในครัวเรือนที่ละมาก ๆ เพราะต้อง กินข้าวทุกมื้อ
ชาวเลจะไม่นิยมกินข้าวหอมมะลิเพราะมีราคาแพง และไม่อิมท้อง ปัจจุบันชาวเลหุงข้าวด้วยหม้อไฟฟ้า เพราะสะดวกและรวดเร็ว

ย กับข้าวส่วนใหญ่จะมีปลาเป็นหลัก อาหารที่ชาวเลนิยมรับประทานคือ ปลาทอด แกงส้มปลา ปลาเปรี้ยวหวาน และจะมีเนื้อหมู ไก่หรือเนื้อวัวเป็นบางมื้อ
โดยนำหมูหรือไก่มาผัดกับผัก ต่าง ๆ หรือเป็น แกงเผ็ด ผัดเผ็ด เช่น ผัดเผ็ดปลากระป๋อง หอยก็จะนำหอยมาต้มกินกับน้ำพริก ส่วนตัวหอยนางรมนำไปต้มกิน
หอยพงนำมาต้มกินหรือกินสด ๆ ปูหิน หรือปูดำ นำมาต้มกิน แมงวาย มีลักษณะคล้ายปลาหมึก นำไปหั่นให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ นำมาต้มกิน

การทำอาหารหลาย ๆ อย่าง ก็เมื่อมีงานหรือจะประกอบพิธีในหมู่บ้าน มีวัดดูดิบประเภทเนื้อหมู ไก่หรือเนื้อวัว เป็นบางมื้อ โดยนำมาทำผัดหมูหรือไก่กับผัก
เก็บยอดผักบางชนิดจากป่าแถบชายเกาะ ยอดผักที่ใช้จิ้มน้ำพริก เช่น ยอดอ่อนของต้นมะม่วงหิมพานต์ เต็มย่ำกุ่ม กุ่มมะนาว ทอดมันกุ่ม ผัดสะตอผัดกับกะปิใส่กุ่ม
แกงเหลืองปลากรอบ ผักเหลียงผัด ไข่ ขนมหินน้ำยาได้ แกงไตปลา ข้าวยา แกงคั่วหอยแครงใส่ใบชะพลูบั้งบ เเหลง(ลักษณะคล้ายกุ่ม) นำมาทำกะปิ
และมีมะพร้าวเป็น พี่ชหลักที่สำคัญในชีวิตประจำวันของชาวเล จะใช้มะพร้าวเป็นส่วนประกอบหลักในการปรุงอาหารคาวหวาน

ขนมที่นิยมรับประทานคือ ขนมหลก้า เป็นขนมที่ทำด้วยแป้งข้าวเหนียวปั้นกลม ๆ ต้มใส่น้ำตาลใส่ขิง ขนมหูจุน (ขนมผักบั่ว)ย ย

ขนมแป้ง เป็นขนมคล้าย ๆ กับขนมโค ข้างในใส่มะพร้าว วิธีทำ ตอนแรกจะผสมแป้งกับน้ำ แล้วทำเป็นลูกกลม ๆ ใหญ่
แล้วนำไปทอดใส่มะพร้าวมีลักษณะสีขาวเหลือง

ขนมสาววา วิธีทำ นำแป้งมาทำเป็นวงกลม แล้วนำแป้งนั้นมาต้มกับน้ำกิน โดยใส่น้ำตาลเกลือเล็กน้อย

ย

ศึกษาวัฒนธรรมอาหารการกินของชาติพันธุ์ชาวเลอุรักลาไวย์ในจังหวัดภูเก็ต โอกาส ทั้งในการใช้

การสาธารณสุข

ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

ด้านอนามัยแม่และเด็ก

ด้านสิ่งแวดล้อม

ความเชื่อ

ความเชื่อเรื่อง ผีย ย ย ย

การไหว้เรือย ผูกผ้า ชาวเลมีการพรมน้ำมนต์ก่อนนำเรือล่าใหญ่ลงทะเล

วัฒนธรรม

ศาสนา

ชาวอุรักลาไวย์นั้นนับถือผีบรรพบุรุษคือ ผีปู่ย่าตายาย และสิ่งเหนือธรรมชาติ สิ่งลึกลับที่มองไม่เห็น ว่ามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต จึงมีการตั้งหลาเอาไว้เพื่อบนบาน ชาวเลที่ตำบลราไวย์นับถือศาสนาพุทธ แต่ชาวเลส่วนใหญ่จะไม่กินหมู และศพจะนำไปฝังคล้ายกับพิธีฝังศพของศาสนาอิสลาม บางคนจะไปวัดปีละย

การบวชของผู้ชาย

ย ย ย ย ย ย ย ย มวยกาหยง เป็นศิลปะการป้องกันตัวของชาวเล กลุ่มราไวย์ จ.ภูเก็ต ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศมาเลเซีย จะแสดงในโอกาสต่าง ๆ เช่น พิธีไหว้ครู พิธีการกั้นหรือภาษาพื้นบ้าน เรียกว่า การกั้หมุย และรับเชิญไปสาธิตการแสดงในโอกาสต่าง ๆ

๑. การรำมวยกาหยง ในพิธีไหว้ครู

งานพิธีไหว้ครู ประจำปี จัดขึ้นในวันขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๔ ของทุกปี ตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ น. หรือ ๕ โมงเย็น ถือเป็นประเพณี เพื่อความเป็นสิริมงคล และเชิดชูเกียรติระลึกถึงครูบาอาจารย์ ผู้ถ่ายทอดวิชาศิลปะการต่อสู้ มวยกาหยง โดยพิธีกรรม มีดังนี้

การจัดเตรียมเครื่องบวงสรวง บูชาครู และจัดวางไถ่กลางวงพิธี เครื่องบวงสรวง ๙ สิ่ง ประกอบด้วย

๑. ย ย กล้วยสูง ๓ เครื่อง ได้แก่ กล้วยน้ำว้าย ๑ เครื่อง, กล้วยเปรี้ยว ๑ เครื่อง, และกล้วยขม ๑ เครื่อง

๒. ย ย เครื่องหอม กายาน สำหรับจุดไฟให้มีควันย ถือเป็นเครื่องสื่อสารกับวิญญาณครู อาจารย์

๓. ย ย เหล้าขาว ๑ แก้ว

๔. ย ย น้ำ หรือน้ำหวาน ๑ แก้ว

๕. ย ย ข้าวตอก

๖. ย ย หมากพลู ๑ คำ

๗. ย ย ไบจากหรือหนูหรี

๘. ย ย เทียนขาว ๑ เล่ม

๙. ย ย กำนัล (เงินบูชาครู เท่าไรตามศรัทธาฯ ให้ลงท้ายด้วยเลข ๙)

วางอุปกรณ์เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง ทั้ง ๔ ชนิด ด้านหน้า โดยมีความเชื่อว่า ในขณะที่ทำพิธี ห้ามผู้หญิงเข้าใกล้ และจะต้องเครื่องดนตรี

การประกอบพิธีไหว้ครู

ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ครูหมอม หรือโต๊ะครู ในพิธี จะกล่าวเชิญ ครู บู อาจารย์ มวยกาหยง เป็นภาษาชาวเลย

เข้ามาในพิธี โดยจัดคว้นกำยาน เชื่อว่า คว้นกำยานที่จุด เป็นสัญญาณ นำทางให้ครูมาถึงที่จัดพิธี จากนั้นจึงเบิกเครื่องดนตรี โดยครูหมอมจะยื่นมือไปตี และแตะเครื่องดนตรีทุกชิ้น ที่วางไว้ตรงหน้า จากนั้น กำข้าวตอก พร้อมกล่าวเป็นภาษาชาวเลยขอพร เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมพิธี เสร็จแล้ว โปริยข้าวตอกไปรอบ ๆ บริเวณ ที่นั่งทำพิธี จากนั้น เชิญครูรับเครื่องบูชา โดยจัดเครื่องบูชาไปวางไว้ ข้างนอกบริเวณจนแล้ว เสร็จ ย ย ย ย ย ย ย ย นักดนตรี รับเครื่องดนตรีของตนไปเตรียมพร้อมบรรเลงเพลง

นักมวย ออกมาทำการไหว้ครู ทีละคน โดยมีท่าคุกเข่าข้างหนึ่ง ใช้มือขวาจับคว้นกำยานใส่ศีร์ษะ แล้วกำข้าวตอกในพิธี โยยบนตัว และรอบ ๆ บริเวณ เป็นการแสดงความเคารพและเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง แล้วจึงแสดงท่ารำไหว้ครู ซึ่งเป็นท่ารำในลักษณะการอบอุ่นร่างกายเมื่อนักมวยทั้ง ๒ ฝ่าย ทำการไหว้ครูเสร็จแล้ว ฝ่ายนักดนตรี บรรเลงเพลงปี่มวยกาหยง นักมวยทั้งคู่ ออกมารายรำ และแสดงศิลปะการต่อสู้ เป็นการรำรำ มีจังหวะลีลาการเคลื่อนไหวตามเสียงดนตรีเรียกว่า โ ปากาโยโย หลังจากนั้น แสดงท่าการต่อสู เรียกว่า โ ตูโมะโ โ ท่าเตะ เรียกว่า โ ชิปะโ และท่าถีบ, เข่า เรียกว่า โ ตะยักโ ซึ่งเป็นท่าการต่อสู้ และการป้องกันตัว โดยวิธีการบิด บ้อง และสะบัดมือ แขน ขา ไปตามจังหวะดนตรีเพลงมวย ไม่ได้มีการแตะต่อยกันจริงจัง เป็นท่ารำไหว้ลีลาท่าทางการ รำรำ ตามเสียงเพลง มีชื่อเรียก ดังนี้

๑. ท่าตัดมือ ใช้มือข้างหนึ่งตัดขึ้นป้องที่ใบหน้า อีกข้างหนึ่งป้องที่ท้อง

๒. ท่ารำเปิด ใช้มือทั้ง ๒ ข้าง เปิดขึ้นในท่ารำ

๓. ท่าต่อสู้ ไขศอก เข่า และมือ ต่อย ตามลีลาจังหวะดนตรี ทั้งนี้ทำนองย่อง ๆ เป็นท่าหลบหลีก อีกด้วย

การบรรเลงเพลงปี่ มีชื่อเรียกว่า เพลง โ ลากุโ ส่วนท่ารำมวยกาหยง มีชื่อเรียกว่า โ นาฬิกาหยกโ

เมื่อมีการรำ และพัก จนครบเจ็ดเพลง แล้ว จะหยุดพัก เพื่อแจกจ่ายอาหาร แก่ผู้เข้าร่วมในพิธีทุกคน เป็นอันเสร็จพิธี การไหว้ครู

๒. งานพิธีแก้บน หรือแก้เหมย

จัดให้มีการรำมวยกาหยง เมื่อมีการจ้วงวาน จากชาวบ้านในชุมชน ที่ได้บนบานศาลกล่าวไว้กับเจ้าที่เจ้าทาง หรือเจ้าทะเล ในกรณี เจ็บป่วย ไม่สบาย เมื่อหายแล้วและมีความพร้อมก็จะทำพิธีแก้บน และในกรณีที่เกิดอาภท ออกทะเล แล้วประสบปัญหา ภัยทางทะเล แล้วบนบานไว้ หากปลอดภัยกลับถึงฝั่ง ก็ทำพิธีบูชาครูแก้บนโดยจัดให้มีการแสดง มวยกาหยง

๓. เมื่อได้รับเชิญไปสาธิตในงานการแสดงศิลปะการแสดงด้านวัฒนธรรม

เมื่อได้รับเชิญให้ไปแสดง โดยมีการจ้วงวานให้ไปแสดงในงานต่าง ๆ ซึ่งจะแสดงโดยโชว์ลีลาการไหว้ครู แล้วการรำรำตามทำนองเพลงมวย ตามจังหวะดนตรี เช่นกัน แต่ไม่มีพิธีการบวงสรวงเท่านั้น

อุปกรณ์

เครื่องดนตรี มีเครื่องดนตรี ๔ ชนิด ประกอบด้วย

๑. กลองทน ๒ ใบ เรียกตามภาษาชาวเลยว่า เกอนักกาหยก มีลูกยืน ๑ ลูก ลูกขัด ๑ ลูก ซึ่ง

ลูกยืนเรียกว่า โ กลางตัวเมื่อยโ ส่วนลูกขัด เรียกว่า โ กลองตัวผู้ เป็นกลองที่มีลักษณะตีได้ทั้ง ๒ หน้า ซึ่งด้วยหนังแพะ ทั้ง ๒ ด้าน มีขนาดเท่ากัน ใช้มือตีทั้ง ๒ ด้าน เพื่อควบคุมจังหวะดนตรี

๒. ปีกาหยง ๑ เล้า เรียกตามภาษาชาวเล ว่า สู่ในกาหยก ทำจากไม้กำจัด หรือไม้การบูร ในที่นี้ ลุงสน ผู้เป่าปี่ เป็นทำด้วยตนเอง ใช้ใบตะโหนดทำเป็นใบเป่า แล้วมีเสียงดัง ลิว ไพเราะ มีขนาดเหมาะสมมือ ยาว ๓๐ ซม.

๓. โหม่ง ๑ ชุด พร้อมไม้สำหรับตี เรียกตามภาษาชาวเล ว่า ตะวะกาหยก ลักษณะเป็นแผ่น

เหล็ก รูปวงกลม ตรงกลางมีปุ่มนูน ใช้ตีประกอบจังหวะดนตรี

๔. ไม้แกระ เรียกตามภาษาชาวเล ว่า กาหยู่กาหยก หรือ กาโตะกาแกระ เป็นไม้ท่อนแบน ๆ ย

๒ อัน ขนาดเหมาะสมมือ ใช้ตีกระทบกัน ประกอบเป็นจังหวัดดนตรี

๒. นักดนตรี มีนักดนตรี ๕ คน ประกอบด้วย

๑. นายหริ พองสายธาร อายุ ๖๒ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๗ ถนนวิเศษ หมู่ที่ ๒ ตำบลราไวย์

อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

มีความสามารถร่ำวงกาหยง และเป็นมือกลอง ลูกที่ ๑ ที่เรียกว่า กลองตัวเมีย

๒. นายเกรียงศักดิ์ หลักเกาะ อายุ ๓๗ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๐ หมู่ที่ ๒ ย ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

มีความสามารถตีกลองตั้งแต่อายุ ๑๙ ปี มีอาจารย์สุเหม ประมงกิจ เป็นผู้สอน

๓. นายดั่ง ดำรงเกษตร อายุ ๖๔ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๓/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลราไวย์

มีความสามารถร่ำวงกาหยง เป็นคนตีแกระให้เข้าจังหวัดดนตรี

๔. นายสน บังจาก อายุ ๖๗ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๓/๑ หมู่ ๒ ตำบลราไวย์ อำเภอเมืองภูเก็ต

เป็นนักเป่าปี่กาหยง มีความสามารถในการตีโหม่ง ตีแกระ

๓. นักมวย และครูหมอ

๓. นายจิม หลักเกาะ อายุ ๖๗ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๓ หมู่ ๒ ตำบลราไวย์

เป็นครูหมอ ประจำหมู่บ้าน ทำพิธีไหว้ครู ให้กับคณะแสดง ซึ่งได้รับการถ่ายทอด

จากบรรพบุรุษ คือลุง

๔. นายแก้ว บังจาก อายุ ๖๔ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๔๙/๔ หมู่ ๔ ตำบลราไวย์

เป็นนักมวยกาหยง ฝึกหัดเมื่ออายุ ๑๙ ปี จากอาจารย์ ชื่ออุซัง บังจาก ซึ่งเป็นลุง

๕. นายชูเต็ม หลักเกาะ อายุ ๖๔ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๔ หมู่ที่ ๒ ตำบลราไวย์

เป็นนักมวยกาหยง ฝึกหัดเมื่ออายุ ๑๙ ปี จากอาจารย์ ชื่ออุซัง บังจาก ซึ่งเป็นลุง

ลักษณะเฉพาะอื่นๆ

ส่วนประกอบสำคัญของศิลปะการแสดง โ มวยกาหยงโ ที่บ้านราไวย์ ต.ราไวย์ อ.เมืองภูเก็ต

๑. ดนตรี

บรรณานุกรม ชนิษฐา สิงหาไทย และ ศุภโชค รงค์กุล. (2560). ศึกษาการตั้งถิ่นฐานกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลในแถบชายฝั่งทะเลอันดามันพร้อมจัดทำ พิกัดทางภูมิศาสตร์. (รายงานผลการวิจัย). ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. นฤมล ชุนวิชัย และ มานะ ชุนวิชัย. (2553). ชีวิตและวัฒนธรรมชาวเลอุรักลาโว้ยแห่งท้องทะเลอันดามัน. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. นฤมล อรุโณทัย. (บ.ก.). (2557). ทักษะวัฒนธรรมชาวเล ร้อยเรื่องราวชาวเล. กรุงเทพฯ:ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). มุลนิธิชุมชนไท. (2555). วิถีชีวิตชาวเล. สืบค้น ตุลาคม 2561, จาก https://issuu.com/balckhamnuanchan/docs/crisis_means_fishermen เมธิวิภา ไกรนธิ. (2552).

พัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานชุมชนอุรักลาโว้ยในพื้นที่ภูเก็ตจากมุมมองนิเวศวัฒนธรรม. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เยาวลักษณ์ ศรีสุกใส. (2545). ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ-สังคมและวัฒนธรรม ศึกษากรณี ชาวเลสังกาคู อ.เกาะลันตา จ.กระบี่. (วิทยานิพนธ์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ศิริรัตน์ กตัญญูสิทธิ์ และคณะ. (2554). วารสารวิจัยสังคม ฉบับชาวเลอุรักลาโว้ย. สืบค้น ตุลาคม 2561, จาก https://issuu.com/cusri/docs/journal_of_social_research ศุภวรรณ จันทร์เดิบ. (2556). ความมั่นคงทางอาหารและสิทธิชุมชน กรณีศึกษาการเข้าถึงแหล่งอาหารของชุมชนชาวเลหาดราไวย์ จังหวัดภูเก็ต. (วิทยานิพนธ์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2555). รายงานสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการฟื้นฟูวิถีชีวิต ชาวเล. ใน การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2553. (น. 34). กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). สาลินี ปราบ. (2543). ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวเลเกาะสิเหร่อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัด ภูเก็ต. (วิทยานิพนธ์). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ. สำนักงาน ศึกษาวัฒนธรรมอาหารการกินของชาติพันธุ์

สภาพทางสาธารณสุข สุขภาพและอนามัย

<https://wjst.wu.ac.th/index.php/wuresearch/article/view/6627/1052>

<https://www.tnews.co.th/columnist/177604/%E0%B8%A2%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0%B8%94%E0%B8%B5%E0%B8%95!-%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%87%E0%B9%89%E0%B8%B2-%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B9%80%E0%B8%A5-%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B9%84%E0%B8%A7%E0%B8%A2%E0%B9%8C-%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%9B%E0%B8%A1%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%97%E0%B8%B8%E0%B8%99>

พิธีป๊อด้ดฎฎฎโร หรือการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้านเพื่อบูชาบรรพบุรุษ ซึ่งเดิมจะมีพิธีในเดือน3ถึงเดือน 11 ของทุกปี นอกจากนี้ยังมีพิธีกรรมดั้งเดิมของชาวเล เช่น กายหยัง โต๊ะหมอบ และทำความสะอาดสุสาน ปัจจุบัน ชาวอุรักลาโว้ย ตั้งรกรากที่หาดราไวย์ จังหวัดภูเก็ตรวมกว่า 100 ปี ผู้ชายจะออก มีนํารายได้จนเจ็อครอบครัว แต่ด้วยปัญหาเขตอนุรักษ์ทำให้ไม่สามารถทำประมงได้เต็มที่ย พื้นที่ชุมชนแออัดของชาวเลอุรักลาโว้ย 19ไร่ 244 ครัวเรือน ต้องอยู่ในสภาพไร้ห้องน้ำไร้ไฟฟ้า มีน้ำขังตลอดปี ส่งผลให้สุขภาพชาวเลอุรักลาโว้ยป่วยเรื้อรัง ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นจากการตกสำรวจ จึงไม่ได้รับรัฐสวัสดิการเหมือนประชาชนทั่วไป หรือเปรียบได้ว่ากลุ่มชาวเลคือผลกระทบจากการพัฒนาเมือง หรือ ความจนบนเกาะสวรรค์นั่นเอง พรทิพย์ โมงใหญ่ วอยซ์ทีวี รายงาน

สำนักข่าวชายขอบ : <http://transbordernews.in.th/home/?p=1405> .

นฤมล อรุโณทัย และคณะ. มารูจักเราโอ เด็กเล มอแกน มอغلน และอุรักลาโว้ย กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์ การพิมพ์ จำกัด, 2559. 64 หน้า: ภาพประกอบ

ทักษะวัฒนธรรมชาวเล : ร้อยเรื่องราวชาวเล มอแกน มอغلน และอุรักลาโว้ยผู้กล้าแห่งอันดามัน / นฤมล อรุโณทัย บรรณาธิการย กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2557 251 หน้า : ภาพประกอบ

<https://www.posttoday.com/politic/report/189888>

www.phuketdata.net

พัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานชุมชนอุรักลาโว้ยในพื้นที่ภูเก็ตจากมุมมองนิเวศวัฒนธรรม

Other Titles: Development of Urak Lawoi community settlement in Phuket from cultural ecology perspective

Authors: เมธิรา ไกรนที

Advisors: นฤมล อรุณทัย

Other author: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย

Advisor's Email: hnarumon@chula.ac.th

Subjects: อูร์กลาไว

ชาวเล -- ไทย -- ภูเก็ต

การตั้งถิ่นฐาน

นิเวศวิทยามนุษย์

วิทยาสังคม

Issue Date: 2552

Publisher: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/16321>

ตำนานได้กล่าวไว้ว่า พวกเขานำคนที่ตายแล้ว ไปยังเกาะที่เรียกว่า เกาะแห่งความตาย เพื่อให้วิญญาณคงอยู่ตลอดไป
จะมีพิธีกรรมและการเฉลิมฉลองตามวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของพวกเขา ที่เรียกว่า พิธีลอยเรือ เป็นพิธีกรรมหนึ่งที่สำคัญ
เชื่อกันว่าพิธีลอยเรือนี้เป็นพิธีที่ช่วยขับไล่สิ่งชั่วร้ายออกจากหมู่เกาะ ให้เรือนำเอาความชั่วร้ายอัปมงคลออกไปและนำความสุขคืนกลับมา

ย

ย

&&&๕๕๕&&&***

มนุษยศาสตร์ ย [ความเชื่อ](#) ย